



Rozhovor s Andou-Louisou Bogzou

Na českých operních pódiiích i v koncertních síních se už několik let setkáváme s rumunskou sopranistkou Andou-Louisou Bogzou. I když jsem ji slyšela mnohokrát, poslední setkání – při slavnostním představení Pucciniho Tosky ve Státní opeře Praha 10. 5. k poctě scénografa Josefa Svobody – na mně zapůsobilo takřka magicky – jakoby ožila Tosca Emy Destinové – hlas paní Bogzy má tutéž temnou kovovou barvu, tytéž naléhavé výrazové dramatické akcenty a slavná árie Vissi d'arte podobné frázování. Požádala jsem paní Bogzu o rozhovor – a k mému obdivu k jejímu umění se záhy připojilo i okouzlení její osobností – je totiž neuvěřitelně milá, sdílná a skromná. A také – jak jsem se posléze dozvěděla – je pilnou čtenářkou Hudebních rozhledů a velice si považovala, že právě my uveřejníme její portrét. Není divu, že náš červnový rozhovor na Vyšehradě trval několik hodin...

Paní Anda-Louise Bogza se narodila v rumunském městě Piatra-Neamt v východních Karpatech. Své první hudební vzdělání získávala v Bukurešti, kam se její rodiče přestěhovali. Od osmi let studovala na konzervatoři George Enescu hru na klavír, později i zpěv. Její profesorkou byla paní Arta Florescu, na níž paní Bogza dodnes vzpomíná s velkou vděčností. Po dvou letech na bukurešťské hudební akademii se její život osudově změnil: provdala se za českého inženýra a následovala svého muže do Prahy. Ve studiích pokračovala na AMU, kde potkala takové osobnosti jako prof. Naděždu Kniplovou a prof. Magdalenu Hajóssyovou, a k vokální výuce připojila i hru na cembalo u doc. Giedré Lukšaité-Mrázkové a prof. Zuzany Růžičkové.

Ve zpěvu se dále zdokonalovala na mistrovských kursech ve Výmaru u Lore Fischer a ve Vídni u Renaty Scotto. V roce 1989 se stala laureátkou mezinárodní pěvecké soutěže ve Vercelli v Itálii, v roce 1994 získala první cenu a cenu publika na soutěži mladých operních pěvců ve Vídni. K soutěžím proto směřovala moje první otázka – jaký význam mají pro kariéru mladého umělce?

„Nevím, jestli dnes soutěže mohou nějak výrazněji budoucnost mladých pěvců ovlivnit. Ono vídeňské vítězství mi přineslo dva koncerty ve Vídni, ale jinak jsem stejně musela absolvovat řadu předzpívání u agentur i v divadlech. Mnohem důležitější jsou dvě věci. Jednak úspěch v soutěži značně posílí sebevědomí. A pak se na nich setkáte s mnoha zajímavými a vlivnými osobnostmi. Ve Vídni byli třeba v porotě paní Ljuba Wellitsch a Franco

Corelli. V každém případě jsou soutěže vynikající zkušeností.“

V době svého mimořádného rakouského úspěchu byla paní Bogza už dva roky v angažmá Státní opery Prahy – její první rolí se v tomto divadle stala Jenůfa (1992). K ní záhy přibýly Káťa Kabanová, Aida, Leonora v Trubadúrovi, Micaela v Carmen, Liu v Turandot, Zina v Krásově opeře Zásnuby ve snu, slečna Būrstnerová v Einemově Procesu – i Verdiho Traviata: „Zpívala jsem ji ale jen pětkrát. Pak jsem si řekla, že já Traviata nejsem. Šlo to, byla jsem tehdy hubenější“ říká Louise s potutelným úsměvem, „hlas byl křehčí, ale přece jen směřoval k jiným rolím“.

Od roku 1994 pravidelně hostuje v pražském Národním divadle (Donna Anna, Cizí kněžna v Rusalce, Georgetta v Pucciniho Plášti, Líza v Pikové dámě) a v brněnské Janáčkově opeře.

„Začínala jsem jako lyrický soprán, dnes můj hlas označují jako lirico spinto – mladodramatický. Moje nejoblíbenější role? Určitě Tosca. Ale mám moc ráda Richarda Strausse – jednou bych chtěla zpívat Salome, Ariadnu, Helenu v Egyptské Heleně. A taky Alžbětu ve Wagnerově Tannhäuserovi nebo Sentu v Bludném Holanďanu. Německá opera – to je úplně jiná technika zpívání, ale velmi dobrá pro hlas. Musí se všechno zpívat legato, dbát na důslednou resonanci v masce. Myslím si, že německý repertoár může být občas lékem...“

Stejně jako opernímu repertoáru se paní Bogza věnuje i písním a oratorní a kantátové literatuře. Často zpívá písně

R. Strausse, J. Brahmsa, F. Liszta, S. Rachmaninova. Na letošním festivalu Smetanova Litomyšl se představila v Martinů Gilgamešovi, několikrát zpívala v Janáčkově Glagolské mši. Jaký je váš vztah k hudbě 20. století?

„Mám moderní hudbu velmi ráda. Ale vybírám si a účinkování v takovém díle přijmu jen tehdy, když daný part odpovídá charakteru mého hlasu. Hlasem se nesmí hazardovat. Pokud zpíváte především veristický repertoár, musíte být při volbě moderní hudby velmi opatrná. Rozumný zpěvák nesmí všechno přijímat, ale na druhou stranu je velice nebezpečné nabídku odmítnout. Pokud jste třeba v trvalejším angažmá v Německu a nechcete-li přijít o místo, šanci odmítnout nemáte... Na druhou stranu v zahraničí jsou pěvci přijímáni na zcela konkrétní roli na dva roky dopředu, takže se mohou svobodně rozhodnout, zda tu určitou nabídku přijmou, nebo ne. Ve stálém angažmá tuto svobodnou volbu nemáte.“

Od roku 1992, kdy získala zastoupení agentury ve Frankfurtu nad Mohanem, se začala Anda-Louise Bogza prosazovat i v zahraničí. Nejčastěji zpívá ve Vídni, kde vystoupila v řadě koncertech ve slavném sále Musikverein (mj. v Haydnově Čtvero ročních období, Schubertově Mši Es dur a Verdiho Requiem). V Marseille se představila jako Donna Anna, v Lutychu jako Desdemona, ve Frankfurtu zpívala Donnu Annu (a mnohokrát tam vystoupila koncertně), v Istanbulu Tosku. Vloni debutovala v USA na koncertech v Dallasu a San Francisku, krátce před

naším rozhovorem se vrátila z úspěšného hostování v Dijonu, kde zpívala Leonoru v Trubadúrovi. Byla pozvána i na Tchajwan, kde spoluúčinkovala s Tchajpejskou filharmonií při provedení Mahlerovy Druhé symfonie, Verdiho Requiem a Beethovenovy Deváté.

Jakou má dnes vůbec šanci mladý umělec z bývalé východní Evropy se prosadit na západních scénách?

„Dnes je obrovská konkurence, i renomované západní agentury mají problémy. S otevřením hranic nastaly úplně jiné podmínky. Radikálně se změnila i situace honorářů. Zrovna nedávno jsem v jednom německém divadle slyšela o tom, že měli na Dona Carlose angažovaného pěvce za určitou sumu, a pak přišel jiný, neméně skvělý tenorista a nabídl vedení divadla, že tu roli zazpívá za třetinu té částky. Nemusím dodávat, jak to dopadlo. Pro dnešního mladého umělce, který chce v zahraniční konkurenci uspět, je důležité mít sponzora, který mu bude financovat všechny výdaje spojené s předzpíváním a konkursy... protože kdo z nás si může dovolit třeba takový 'výlet' do Londýna nebo Paříže (pokud zůstaneme v Evropě), aby se představil na audici v Covent Garden či v Opeře Bastille? A navíc získat přístup na takovou audici není vůbec snadné.“

Vám se podařilo zpívat v řadě zajímavých zahraničních operních domech, nicméně i Česká republika Vám poskytla krásné příležitosti...

„V Praze jsou tak nádherná divadla, s výjimečnými interiéry a akustikou... I publikum je skvělé, vnímavé a poučené. Jsem tu tak šťastná... Praha je můj druhý domov.“

Když trochu zalistujeme historii i současností rumunských pěvců, najdeme řadu jmen, která překročila hranice své země: sopranistky Maria Slatinaru, Eugenia Moldoveanu a zejména Ileana Cotrubas a Julia Varady, barytonista Nikolae Herlea, ze současné generace vrcholu pěveckého Parnasu dosáhly sopranistky Angela Gheorghiu (dnes žije v Paříži) a Leontina Vaduva (žije v Toulouse), řada z mladých neméně talento-

vaných rumunských pěvců působí v Rakousku, respektive ve Vídni: „Úroveň pěveckého školení v Bukurešti byla velmi dobrá, téměř všichni, kteří venku uspěli, byli žáky Arty Florescu, která bohužel vloni zemřela. Ale stejně dnes chtějí studovat v USA a snaží se získat stipendium, a pokud zvítězí v nějakém konkursu a mají možnost zpívat v zahraničí, opouští Rumunsko... Jako já. I když u mne to



bylo asi trochu jiné vzhledem k tomu, že jsem se do Čech provdala. Do Rumunska se pravidelně vracím, navštěvuji maminku a zpívám na koncertech v Bukurešti nebo na operních festivalech v Konstanci. Ale víte, bydlet natrvalo v Bukurešti bych se asi bála. Zažila jsem ono strašné zemetřesení v roce 1977, kdy byla zcela zničena polovina Bukurešti, i moji rodiče přišli o svůj dům, a mám velký strach, abych se s podobnou katastrofou ještě někdy nesetkala...“

Paní Bogza hovoří plynule anglicky a česky (opravdu skvěle česky, i když se

stále za svou výslovnost a gramatické chyby – jich je ovšem pramálo – omlouvá), velmi dobře německy, francouzsky a italsky. Velmi ráda zpívá rusky (zvláště blízké jí jsou Taťána a Líza). Přiznává, že české role jí daly hodně 'zabrat', protože zahraniční pěvec je v českém repertoáru domácím publikem zvláště bedlivě v otázce výslovnosti sledován, a přemíra konsonantů není pro cizího pěvce nikterak snadná: „Ale Janáčka mám opravdu z celého srdce ráda a hrozně moc ráda ho zpívám...“

Její vokální umění bylo zatím zachyceno na několika CD: v live nahrávce představení Státní opery Praha se představila jako Tosca (1999), účinkovala v nahrávce Haasovy opery Šarlatán pro firmu Decca (rovněž se souborem SOP) a byla Leonorou ve Verdiho Trubadúrovi (Arte Nova classics, 1999). Kromě toho natočila ve studiu několik písňových cyklů – a jako jiní její kolegové hledá zatím sponzora pro jejich vydání na CD. Ale nestěžuje si: „Vy se pořád usmíváte, jak je možné, že máte stále tak dobrou náladu?“, říkám už při loučení a Louise mě moc překvapí svou odpovědí: „Ale já jsem vlastně hrozně smutný člověk. Už jako dítě jsem byla moc smutná a nikdy jsem si nevěřila. Paní Arta Florescu mi vštěpovala, že musím být sebejistá, ale já jsem málokdy po představení spokojená. Vždycky si dělám poznámky a přemýšlím, co musím příště zazpívat jinak a lépe. Víte, v Americe jsem poznala, že lidi stále říkají, jak jsou „happy“ a skvělí a neustále sami sebe chválí, stále je tu ta autosugesce sebevědomí... Asi je to dobré, ale já to neumím.“

Takže, závěrem, co je pro umělce nejdůležitější?

„Musí být ve svém oboru vynikající, to je hlavní předpoklad, a za druhé musí mít železné zdraví. Ale taky musí mít dobré nervy, musí se naučit rozumět si s dirigenty a režiséry (a nikdy jim neodporovat!), nesmí si zoufat a pořád bojovat a jít dál...“

Připravila JITKA SLAVÍKOVÁ



Státní opera Praha uspořádala výstavu z díla scénografa Josefa Svobody. Po vernisáži (10. 5.) následovalo zkrácené představení Pucciniho Tosky, kterou SOP uvádí v obnovené výpravě Josefa Svobody, realizované pro Velkou operu 5. května v roce 1947. Na snímku Petra Horníka Josef Svoboda, který ten den oslavil 80. narozeniny, a představitelka Tosky, Anda-Luisa Bogza.